

OVERGANG OG SKOLESTART

Idéer til en god start på skolelivet

En god skolestart handler ikke om, at barnet skal kunne alt på forhånd. Det handler om at skabe tryghed, genkendelighed, relationer og lyst til at være en del af det nye fællesskab.

Fra børnehavebarn til skolebarn

Overgangen til skole er en stor begivenhed. Barnet møder nye voksne, nye børn, nye rum, nye rutiner og nye forventninger. Nogle glæder sig tydeligt, andre er mere forsigtige, og mange oplever begge dele på samme tid.

Som lærer kan du gøre overgangen mere overskuelig ved at skabe tydelige rammer og give børnene tid til at lære skolen at kende. Denne brochure samler idéer til før skolestart, de første dage, relationer, rutiner, leg, læring og samarbejdet med hjemmet.

Det vigtigste først	Tryghed og tilhørsforhold er et stærkt fundament for deltagelse og læring.
Små skridt	Introducér nye rutiner lidt ad gangen. Det, der virker enkelt for voksne, kan være helt nyt for et barn.

1. Før første skoledag

Jo mere genkendeligt skolen føles, desto mindre energi skal barnet bruge på at forstå selve rammen.

Vis skolen	Brug billeder af indgang, garderobe, klasse, toilet, legeplads og centrale voksne før eller ved skolestart.
En enkel velkomst	Send en kort og børnevenlig hilsen med få oplysninger: hvor barnet skal møde, og hvad der skal ske først.
Besøg hvis muligt	Et kort besøg i lokalet eller på legepladsen kan gøre første dag mere genkendelig.
Navne og ansigter	Gør det lettere at genkende lærer, pædagog og andre centrale voksne.
Fortæl om det vigtigste	Forældrene behøver ikke alle detaljer på én gang. Prioritér mødetid, praktiske forhold og kontaktvej.
Genkendelighed skaber overskud. Et barn, der ved hvor garderoben er, har mere energi til at møde de nye mennesker.	

2. De første skoledage

De første dage må gerne være enkle. Gentagelser hjælper børnene med at forstå rytmen i skoledagen.

Fast modtagelse	Mød børnene på en genkendelig måde hver morgen. Brug samme sted, hilsen eller lille startopgave.
Vis dagen visuelt	Brug billeder eller symboler til dagens vigtigste punkter: samling, aktivitet, pause, mad og hjem.
Øv skolen	Gå sammen til toilet, garderobe, legeplads og andre steder. Vis konkret, hvad børnene gør.
Korte aktiviteter	Skift mellem at lytte, tale, bevæge sig, lege og arbejde med hænderne.
Slut dagen sammen	Brug få minutter på: Hvad lavede vi i dag? Hvad skal ske i morgen?
De første dage handler også om at lære at gå i skole. Rutinerne er i sig selv noget, børnene skal lære.	

3. Nye relationer og fællesskab

Børn har brug for hjælp til at lære hinanden at kende. Venskaber kan ikke planlægges, men læreren kan skabe mange trygge møder.

Navnelege	Brug korte lege med navn og bevægelse, så børnene hører hinandens navne mange gange.
Skiftende makker	Lav små, styrede makkeraktiviteter, så børn møder flere klassekammerater uden selv at skulle vælge.
Find noget fælles	To børn finder én ting, de begge kan lide, og én ting, hvor de er forskellige.
Legestationer	Tilbyd overskuelige lege- og aktivitetsstationer, hvor det er let at komme ind i en aktivitet.
Sprog til invitation	Øv små sætninger som: "Må jeg være med?", "Vil du lege?" og "Skal vi gøre det sammen?"
Undgå at presse børn til at udpege en bedste ven. Fokusér på mange muligheder for kontakt og deltagelse.	

4. Rutiner skaber tryghed

Gode rutiner frigør opmærksomhed. Når barnet ved, hvad der skal ske, bliver der mere plads til læring og fællesskab.

Én rutine ad gangen	Øv fx garderobe, samling, materialer og oprydning hver for sig i stedet for at forklare alt samlet.
Vis - fortæl - prøv	Demonstrér rutinen, sæt få ord på, og lad derefter børnene prøve den.
Brug faste signaler	Et kendt lydssignal, en sætning eller et visuelt tegn kan markere overgang mellem aktiviteter.
Forbered skift	Sig hvad der sker nu, hvad der kommer bagefter, og hvad barnet skal gøre først.
Øv igen uden skam	Når en rutine ikke virker, så øv den på ny som fælles læring frem for som straf.
Rutiner er ikke bare regler. De er støtte til at kunne orientere sig og handle selvstændigt i en ny hverdag.	

5. Leg som bro til læring

Leg er en kendt arbejdsform for mange børn og kan skabe en blød overgang til skolens nye læringsformer.

Bogstavleg	Find bogstaver i navne, byg dem med klodser eller form dem med kroppen.
Tal i hverdagen	Tæl børn, kopper, skridt eller klodser og sammenlign små mængder.
Fortæl og tegn	Læs en kort historie, og lad børn tegne en figur, et sted eller noget, de husker.
Byg sammen	Små grupper bygger fx et hus, en skole eller en bro og fortæller bagefter om deres løsning.
Bevægelsespauser	Brug korte lege mellem stillesiddende aktiviteter, så kroppen også får plads i skoledagen.
Skolestart behøver ikke markeres ved, at legen forsvinder. Leg kan være en stærk vej ind i både faglig og social læring.	

6. Når skolestarten er svær

Nogle børn reagerer på overgangen med træthed, uro, tilbagetrækning, modstand eller stærke følelser. Se efter mønstre og behov frem for hurtige etiketter.

Gør dagen overskuelig	Brug visuel dagsplan og tydelige beskeder om, hvad der sker nu og bagefter.
Find en tryk voksen	Sørg for, at barnet ved, hvem det kan gå til, hvis noget bliver svært.
Skab små pauser	Nogle børn har brug for korte rolige pauser eller en mindre gruppe for at kunne vende tilbage til fællesskabet.
Undersøg situationen	Hvornår bliver det svært? Er der bestemte skift, rum, krav eller sociale situationer, der går igen?
Samarbejd tidligt	Del konkrete observationer med hjemmet og relevante kolleger og aftal få støttende tiltag, der kan følges op.
Spørgsmålet er ikke kun “Hvordan får vi barnet til at passe ind?” men også “Hvad kan vi ændre i rammen, så barnet lettere kan deltage?”	

7. Samarbejdet med hjemmet

Forældrene står også i en overgang. Tydelig og rolig information kan gøre det lettere at støtte barnet uden at skabe unødigt bekymring.

Fortæl om hverdagen	Giv konkrete billeder af, hvordan en almindelig skoledag ser ud, og hvilke rutiner børnene øver.
Del små fremskridt	En kort positiv besked kan være værdifuld: "I dag fandt Emil selv sin plads og kom godt i gang."
Spørg til barnet	Forældrene kan have vigtig viden om, hvad der skaber tryghed, energi eller bekymring.
Vær tydelig om forventninger	Fortæl konkret, hvad hjemmet skal holde øje med, medbringe eller hjælpe med - og hvad skolen tager ansvar for.
Kontakt ved bekymring	Tag tidligt kontakt med konkrete observationer og et ønske om fælles forståelse frem for først, når problemet er vokset.
En god skolestart bliver stærkere, når barnet mærker, at de voksne omkring det samarbejder og taler respektfuldt sammen.	

8. De første to uger

En enkel plan til skolestarten

Planen er et eksempel. Tempoet skal passe til børnegruppen, og kendte aktiviteter må gerne gentages mange gange.

DAG 1-2	Lær navnene · Vis de vigtigste steder · Øv én rutine · Leg og korte fælles aktiviteter.
DAG 3-4	Introducér dagsplan · Makkeraktiviteter · Øv garderobe og oprydning · Første små faglige lege.
DAG 5	Fælles tilbageblik: Hvad kender vi nu? Gentag ugens vigtigste rutiner.
UGE 2	Udvid aktiviteterne gradvist · Flere skiftende makker · Arbejd videre med klassens fællesskab.
SLUT UGE 2	Se efter børn, der stadig mangler adgang til leg, relationer eller rutiner, og planlæg ekstra støtte.

Hold øje med fællesskabet	Hvem finder let nogen at være sammen med? Hvem står ofte udenfor? Skab styrede møder tidligt.
Hold øje med energien	Nye skoledage kan være krævende. Planlæg pauser, bevægelse og rolige aktiviteter.
Hold øje med rutinerne	Hvis mange børn bliver usikre samme sted, er det ofte et tegn på, at rammen skal gøres tydeligere.

En rolig start er ikke spild af undervisningstid. Den bygger de rammer, som resten af skoleåret skal stå på.

9. Tjekliste til en god skolestart

Tryghed, relationer og lyst til læring

Barnet ved...	hvor det skal møde, hvor dets ting skal være, hvor toilettet er, og hvilke voksne det kan spørge om hjælp.
Barnet oplever...	at blive mødt ved navn, at høre til i gruppen, og at der er plads til både leg, bevægelse og ro.
Klassen øver...	få tydelige rutiner, venlige måder at tale sammen på og hvordan man kommer med i aktiviteter.
Læreren undersøger...	hvem der har brug for mere støtte, hvilke rutiner der er uklare, og hvad der allerede fungerer godt.
Hjemmet ved...	hvordan skoledagen ser ud, hvordan skolen kan kontaktes, og hvad de kan gøre for at støtte en rolig overgang.

Tre sætninger til de første uger

“Du behøver ikke kunne det endnu - vi øver os sammen.”

“Jeg viser dig, hvad du skal gøre først.”

“Her i klassen hjælper vi hinanden med at høre til.”

**En god skolestart er ikke én perfekt første dag.
Det er mange små oplevelser af: Jeg ved, hvor jeg skal være. Der er nogen, der kender mig. Jeg kan lære det her.**